

Aan de Raad

Made, 21 januari 2025

Raadsvergadering 27 februari 2025	Registratienummer: 2025000528
	Casenr: Meerdere
Onderwerp: Bouwstenen Herzien Beleid Huisvesting Arbeidsmigranten	

Portefeuillehouder: T.C.N. Simons Ambtelijke coördinatie: Grondgebied Steller: I. Coenders	Bijlagen: 1. Raadsbesluit 2. Bouwstenen voor het te herziene beleidskader huisvesting arbeidsmigranten Drimmelen 3. Rapport Rekenkamer West-Brabant 4. Regionale Afsprakenkader 5. Rapport Roemer 'Geen Tweederangsburgers' 6. Visie burgerinitiatief op Beleid huisvesting Arbeidsmigranten 7. Voortgangsrapportage regionaal afsprakenkader 8. Desicio rapport internationals regio Baronie	Vorbereiden op: ☐ Informatietafels ☒ Gesprekstafel
--	--	--

SAMENVATTING

Dit voorstel betreft het vaststellen van de bouwstenen voor het herzien van het huidige beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Drimmelen. De bouwstenen, opgenomen in de bijlagen, bieden een kader dat de context en urgentie, de ambities en doelen en de mogelijke oplossingsrichtingen beschrijft per bouwsteen. Deze bouwstenen vormen de basis voor een nieuw beleidskader dat beaamt te zorgen voor menswaardige huisvesting van arbeidsmigranten die in onze gemeente werken. Bouwstenen zijn mede vormgegeven op basis van de conclusies en aanbevelingen van het Rekenkamerrapport en de input van inwoners, werkgevers en huisvesters en arbeidsmigranten zelf.

Uw raad wordt voorgesteld om:

1. de ambities van de bouwstenen uit de bijlage vast te stellen
2. de doelstellingen van de bouwstenen uit de bijlage vast te stellen

VOORGESCHIEDENIS

“Formuleer duidelijke kaders en richtlijnen waardoor het mogelijk is keuzes rondom huisvestingslocaties eenduidig te maken.”

“Kies voor aansluitende maatregelen die kunnen worden genomen in de praktijk. Het beleid dient vooraf getoetst te worden aan de uitvoerbaarheid.”

“Zet in op het verbeteren van registratie in de Basisregistratie Personen (BRP) door systemen en communicatie aan te passen of anderzijds zorg te dragen voor een registratie systeem, teneinde vast te kunnen stellen wat de omvang en aard van arbeidsmigratie in de gemeente is.”

“Maak duidelijk wat de visie op handhaving is en welke prioriteiten daarbij worden gehanteerd. Maak duidelijk in welke gevallen en waarom er van wordt afgeweken.”

Zo luiden een aantal belangrijke aanbevelingen van de Rekenkamer West-Brabant ten aanzien van het beleid huisvesting arbeidsmigranten in de gemeente Drimmelen. Naar aanleiding van deze conclusies en aanbevelingen, heeft uw raad er in het voorjaar van 2024 voor gekozen om het huidige beleid huisvesting arbeidsmigranten te herzien. Daarbij zijn we tot een proces gekomen met vier stappen:

1. De 'foto' van Drimmelen
2. Dialoog met stakeholders
3. Bouwstenen
4. Herzien beleid

Voor verdere toelichting op de stappen, verwijzen we u naar de Raadsbrief van 9 juli 2024: [Raadsbrief Proces herzien beleid arbeidsmigranten, inclusief participatietraject drimmelen - iBabs Publieksportaal](#).

In stap één is een beleidsscan gedaan binnen de gemeente Drimmelen, een enquête uitgezet bij inwoners en ondernemers/huisvesters van onze gemeente en zijn verdiepende gesprekken gehouden met huisvesters om een beeld te schetsen van de huidige situatie wat betreft de huisvesting van arbeidsmigranten in onze gemeente. Dit beeld is gedeeld op de participatiemomenten van stap twee, waarbij we de verschillende stakeholders hierop naar hun input hebben gevraagd. Zowel voor ondernemers als voor inwoners hebben twee verschillende participatiesessies plaatsgevonden. Uw raad is geïnformeerd over de foto tijdens de expertsessie van 5 september 2024. Arbeidsmigranten zelf zijn op een laagdrempeligere manier gevraagd naar hun input. Het Brabants Informatiepunt is namelijk op drie verschillende momenten aanwezig geweest bij de Poolse supermarkt in Made om daar in het Pools in gesprek te gaan met arbeidsmigranten. Zij werden door het Informatiepunt geholpen bij het wegwijs worden in Nederland (denk daarbij aan het op weg helpen met het aanvragen van een DigiD of vragen beantwoorden rondom het afsluiten van een zorgverzekering in Nederland), maar ook namens de gemeente gevraagd naar hun ervaringen rondom huisvesting binnen onze gemeente. Zo werd onder andere gevraagd hoe hun huisvestingssituatie eruit ziet, waar men tevreden over is en waar men vooral tegenaan loopt. De input van alle stakeholders vormt tezamen een basis voor de bouwstenen.

Na het doorlopen van de eerste twee stappen, bevinden we ons momenteel bij de stap 3 van de bouwstenen. De huisvesting van arbeidsmigranten is een integraal onderwerp wat meerdere thema's raakt en afdelingen overstijgt, en daarom meerdere onderdelen bevat. Deze onderdelen zijn gebundeld in verschillende bouwstenen. Per bouwsteen worden de ambities en de bijbehorende doelen benoemd. Elke bouwsteen eindigt met een oplossingsrichting.

De verschillende bouwstenen staan niet los op zichzelf, maar kennen een onderlinge samenhang. De bouwstenen schetsen daarmee kaders op basis waarvan het beleidskader wordt uitgewerkt. Deze uitwerking zal bestaan uit het vormgeven van concrete maatregelen om de ambities en doelen te verwezenlijken. De bouwstenen vindt u bijgesloten in de bijlagen.

Met dit voorstel vragen we uw raad om:

1. de ambities van de bouwstenen uit de bijlage vast te stellen
2. de doelstellingen van de bouwstenen uit de bijlage vast te stellen

Cijfers in beweging

Als het gaat om de vraag: 'over hoeveel internationale werknemers binnen onze gemeente hebben we het precies?' zien we een grote verscheidenheid in antwoorden. Uit het Rekenkameronderzoek wordt geconcludeerd dat er naar schatting een kleine 400 arbeidsmigranten in de gemeente ingeschreven stonden in 2018 (zie bijlage). Recent regionaal voortgangsonderzoek in het kader van het Regionale Afsprakenkader Arbeidsmigranten Regio West-Brabant laat een schatting zien van 850 in de gemeente wonende arbeidsmigranten in het jaar 2022 (zie bijlage). Interne schattingen op basis van BRP registratie begin 2025 laat een aantal van ongeveer 650 arbeidsmigranten zien. Kortom: er is onvoldoende zicht op de registratie van arbeidsmigranten waardoor het niet duidelijk is hoe veel internationale werknemers zich hier bevinden. De voortgangsrapportage behorende bij het regionale afsprakenkader laat zien dat dit niet enkel in Drimmelen een knelpunt is, maar in de gehele regio. Dit rapport laat echter ook zien dat over de hele regio

een groei plaatsvindt de afgelopen jaren wat betreft de hoeveelheid arbeidsmigranten die hier werken en wonen, waarbij er in de gehele regio meer arbeidsmigranten werkzaam zijn dan woonachtig zijn. Dit komt naar alle waarschijnlijkheid deels doordat registratie vaak niet goed bij te houden is en een aanzienlijk deel van de arbeidsmigranten zich überhaupt niet inschrijft, laat staan wijzigingen doorgeeft. Anderzijds valt wel te concluderen dat het aantal arbeidsmigranten in de regio en in de gemeente Drimmelen is toegenomen, en dat het vergaren van precieze, recente en eenduidige data een belangrijk aandachtspunt vormt.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De Drimmelse economie berust voor een deel op de waardevolle en belangrijke bijdrage van arbeidsmigranten, met name in de agrarische sector. Daarnaast hebben onze inwoners veel profijt van de producten en diensten die mede door arbeidsmigranten geleverd worden. In verschillende sectoren vindt op dit moment innovatie plaats die de inzet van internationale medewerkers op lange termijn mogelijk minder nodig maakt. De gemeente Drimmelen ondersteunt deze ontwikkelingen. Voor deze ontwikkelingen geldt een lange periode om tot wasdom te komen. Het vraagt bovendien grote investeringen van ondernemers. Dit in combinatie met het gegeven dat er op dit moment al veel arbeidsmigranten in Drimmelen werkzaam zijn, is de verwachting dat lokale werkgevers de inzet van arbeidsmigranten in Drimmelen de komende jaren nog nodig hebben. Zodanig komt de noodzaak van beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten om de hoek kijken. Uitgangspunt daarbij is dat we in Drimmelen arbeidsmigranten op een kwalitatief goede manier huisvesten en dat we deze huisvesting primair organiseren voor mensen die daadwerkelijk werkzaam zijn in de gemeente. Het huisvesten van arbeidsmigranten mag daarmee geen verdienmodel op zich worden. Hiervoor kent de gemeente bestaand beleid waarnaar de Rekenkamer in 2023 onderzoek gedaan heeft wat betreft de effectiviteit. Het Rekenkamerrapport is daarin hard en duidelijk: het huidige beleid geeft onvoldoende en onduidelijke kaders mee waarmee aanvragen voor huisvestingslocaties niet eenduidig kunnen worden afgewogen. Het gevolg is onduidelijkheid bij lokale werkgevers, huisvesters en bewoners en een ongelijk speelveld. Het college heeft daarom in opdracht van de raad de handschoenen opgepakt om het huidige beleid te herzien. Er is bewust gekozen om dit samen met werkgevers en huisvesters, inwoners en arbeidsmigranten uit onze gemeente te doen. Dit omdat het herzien beleid zorg moet dragen voor de menswaardige huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente enerzijds, en anderzijds voor het zoveel mogelijk behouden van (betaalbare) woningen voor reguliere woningzoekenden uit onze gemeente en het behouden van de leefbaarheid in onze dorpen. Denk daarbij bijvoorbeeld ook aan de druk op voorzieningen. Het herzien van het beleid raakt dus al deze stakeholders. Zo moet nieuw beleid de gemeente kaders geven die eenduidig gehanteerd kunnen worden bij nieuwe aanvragen en waarop ze als zodanig kan toetsen en controleren, geeft nieuw beleid ondernemers en huisvesters inzicht in wat wel en niet kan, biedt nieuw beleid arbeidsmigranten meer zekerheid op een goede en veilige leefomgeving en waarborgt nieuw beleid een prettige leefomgeving voor alle inwoners. De hoogste prioriteit ligt daarbij bij het registreren, controleren en handhaven.

De bouwstenen zijn erop gericht om arbeidsmigranten meer zekerheid te geven op een goede en veilige leefomgeving, werkgevers en huisvesters inzicht te bieden in wat wel en niet kan en een prettige leefomgeving voor alle inwoners waarborgen. Daarnaast geeft het herziene beleid de gemeente:

- kaders die eenduidig gehanteerd kunnen worden en waarop ze als zodanig kan toetsen (toetsingskader vergunningen maar ook duidelijk handelingskader rondom handhaving)
- de mogelijkheid om de registratie te verbeteren, door in- en uitschrijvingsprocessen beter te organiseren
- mogelijkheden om (juridische) instrumenten te gebruiken die woningen in onze dorpskernen beschikbaar houden voor reguliere woningzoekenden

- de mogelijkheid beleid zo vorm te geven dat dit minder reactief/afhankelijk van regelgeving in andere gemeenten is
- de mogelijkheid in samenspraak met partijen duidelijkheid te scheppen rondom de rolverdeling en bijbehorende verantwoordelijkheid tussen de verschillende betrokken partijen

Hierbij moet het beleid ten goede komen aan arbeidsmigranten zelf, de inwoners van de gemeente Drimmelen en werkgevers. Gedurende de participatiefase van het traject hebben zij, middels enquêtes, gerichte gesprekken, bijeenkomsten en/of geschreven feedback, daarbij in grote lijnen het volgende meegegeven:

Arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten geven met name aan zekerheid te willen in hun huisvestings situatie, niet te vaak willen verhuizen en ervaren zij op dit moment een bepaalde mate van (ongewenste) afhankelijkheid ten opzichte van de werkgever dan wel huisvester in relatie tot hun werk en huisvesting. Ook zijn voldoende privacy in de huisvestingslocatie en praktische zaken zoals het zorgdragen van de huisvester dat zaken als de verwarming en dergelijke in de verblijfsplaats goed werken voor hen van belang.

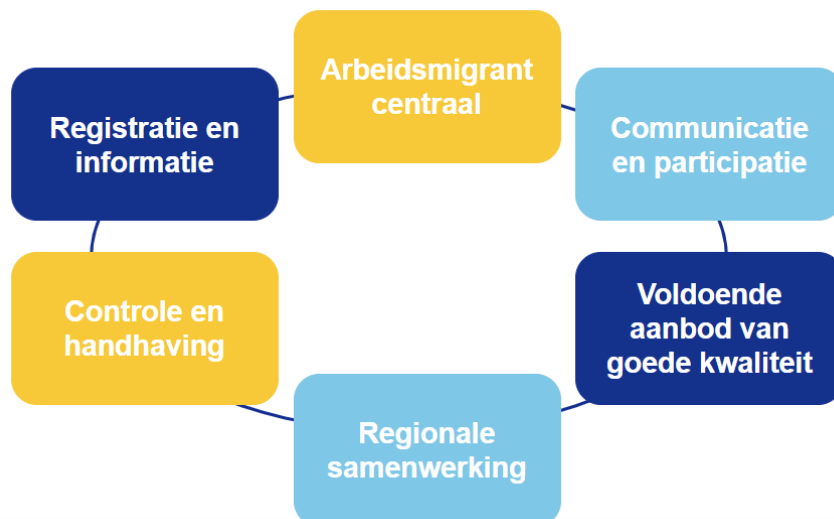
Inwoners

Vanuit inwoners wordt met name aangedragen dat arbeidsmigranten die hier werken in de gemeente zouden moeten kunnen wonen, maar dat arbeidsmigranten die elders werkzaam zijn ook in de betreffende gemeente moeten wonen. Hiervoor wordt het belang van het in beeld van hebben van de arbeidsmigranten die er in de gemeente verblijven onderstreept. Daarnaast gaat over het algemeen de voorkeur uit naar huisvesting op het terrein van de werkgever en is de draagkracht van een dorp wat betreft de huisvesting van arbeidsmigranten een aandachtspunt. Controle en handhaving wordt verder als een belangrijk punt naar voren gebracht om ongewenste en onveilige situaties te voorkomen, zowel voor arbeidsmigranten zelf als voor omwonenden. Daarnaast is er door een Burgerinitiatief nadrukkelijk meegedacht over dit onderwerp. Zij hebben beleidssuggesties gemaakt welke zijn meegenomen in de bouwstenen en ook meegenomen zullen worden naar de uitwerking van het beleidskader. U vindt deze suggesties in de bijlagen.

Werkgevers

De werkgevers die bereid waren mee te denken aangaande herzien beleid, zijn over het algemeen de partijen die hun (verwachte) huisvesting goed (willen) regelen. Zij geven veelal aan huisvesting van arbeidsmigranten op eigen terrein te willen realiseren mits mogelijk, zien het SNF-keurmerk als minimum kwaliteitseis en geven aan samen met de gemeente de registratie van hun werknemers/huurders te willen verbeteren. Zij geven ook aan dat regelmatig toezicht en controle vanuit de gemeente een vereiste is om malafide praktijken te weren.

In de bijgevoegde bouwstenen staat de voornaamste input van de drie stakeholdersgroepen per bouwsteen benoemd, zodat dit samen met de context en urgentie licht schijnt op de ambities en doelen per bouwsteen. De bouwstenen zijn daarbij (in willekeurige volgorde) als volgt opgebouwd:

Ambities en doelen

In het bijgevoegde document vindt u per bouwsteen de context, de input van de stakeholders en vervolgens de ambitie en daarbij horende doelstellingen. Hiermee kent ieder thema dat onder het vraagstuk 'huisvesting van arbeidsmigranten' valt een eigen ambitie. Dit zijn ambities geformuleerd vanuit een brede integrale ambtelijke werkgroep, waar de input van de verschillende stakeholders in is meegenomen. Het geheel van de ambities in de bouwstenen moet het totale doel van het herzien van het beleid verwezenlijken, namelijk het zorgen voor menswaardige huisvesting voor arbeidsmigranten in de gemeente Drimmelen. Anderzijds kent het herzien beleid het doel de kernen in de gemeente te vrijwaren van ongepaste huisvestingssituaties en woningen in de dorpen zo veel mogelijk te behouden voor regulier woningzoekenden in onze gemeente.

Deze ambities dragen ieder een deel van het vraagstuk en vormen samen, wanneer gerealiseerd, een basis voor kwalitatief goede, leefbare, veilige en passende huisvesting. De ambities zijn daarbij onderverdeeld in meerdere doelen. Samen dragen deze doelen bij aan de geformuleerde ambitie per bouwsteen. Zie ook de ambitie en doelen per bouwsteen in de bijlage.

Het doel van de bouwstenen is een kader vaststellen waarmee een toekomstbestendig beleidskader verder kan worden uitgewerkt dat zorgt voor:

1. Voldoende, kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten die werken in de gemeente Drimmelen.
2. Duidelijke kaders voor werkgevers en huisvesters, zodat illegale en ontoereikende huisvesting wordt voorkomen. Maar ook voor de gemeente, om aanvragen eenduidig mee te toetsen en consequent toezicht te houden en te handhaven.
3. Verbeterde registratie van arbeidsmigranten.
4. Verbeterde informatievoorziening rondom integratie richting arbeidsmigranten.
5. Het creëren van een evenwichtige regionale aanpak.

De uit te werken maatregelen in het herziene beleid moeten rekening houden met eisen van ruimtelijk ordening en de leefbaarheid van de dorpen in de gemeente behouden (of verbeteren). Daarnaast moet het te werk stellen en daarbij huisvesten van arbeidsmigranten bijdragen aan de Drimmelse economie zonder overlast voor de omgeving.

HOE PAST DIT BINNEN BELEID EN WETGEVING?

Het nieuwe beleidskader vervangt na vaststelling het huidige beleidskader huisvesting arbeidsmigranten. Het nieuwe beleidskader zal voldoen aan de eisen van de Omgevingswet, de Huisvestingswet, en relevante gemeentelijke bestemmingsplannen en verordeningen. Ook past het binnen het Regionale Afsprakenkader Arbeidsmigranten Regio West-Brabant (2021) en neemt het de conclusies en aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport en het Rapport Roemer 'Geen Tweederangsburgers' (2020) in acht. Het Regionale Afsprakenkader en het Rapport Roemer zijn bijgesloten in de bijlagen.

DUURZAAMHEIDSPARAGRAAF

Nee

Toelichting: niet van toepassing

WAT GAAN WE DOEN?

Uw raad wordt gevraagd de ambities en de doelen uit de bouwstenen vast te stellen, waarmee het college bijpassende oplossingsrichtingen verder uit kan werken in een concept beleidskader.

Proces en stappenplan:

1. Vaststellen bouwstenen (februari): Uw raad neemt besluit over bouwstenen
2. Uitwerken conceptbeleidskader (februari – april): Ambtelijk proces
3. Besluitvorming beleidskader (mei): Beleidskader met uitvoeringsplan wordt ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd

Beslismomenten raad:

- 27 februari: Vaststelling bouwstenen
- 28 mei (voorlopig): Vaststelling beleidskader met uitvoeringsplan

WIE ZIJN DE BETROKKEN PARTIJEN?

Intern betreft dit het brede integrale projectteam herzien beleid arbeidsmigranten, bestaande uit adviseurs en specialisten uit de velden beleidseconomie, toezicht & handhaving & vergunningen, openbare orde en veiligheid, communicatie, sociale integratie, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, burgerzaken en volkshuisvesting.

Daarnaast hebben wij een adviesbureau met ervaring bij dergelijke beleidstrajecten rondom arbeidsmigranten ingeschakeld voor advies en begeleiding van het proces.

Extern betreft dit de drie stakeholdersgroepen: werkgevers en huisvesters, arbeidsmigranten en inwoners uit onze gemeente.

WAT ZIJN DE KOSTEN?

Het vaststellen van de bouwstenen zelf brengt geen kosten met zich mee. Eventuele uitvoeringskosten volgen bij het vaststellen van het uiteindelijke beleidskader en bijbehorend uitvoeringsplan en worden dan afzonderlijk geraamd.

De kosten betreffen ook die van de ambtelijke organisatie en die voor de ondersteuning. Deze kosten vallen binnen het budget op basis van de door de raad vastgestelde begroting.

WAT ZIJN DE ALTERNATIEVEN?

We vragen u nu de ambities en doelstellingen genoemd in de bouwstenennotitie vast te stellen. Alternatief is deze ambities en doelstellingen niet vast te stellen, of alternatieve ambities en/of doelstellingen aan ons mee te geven. Graag horen we van uw raad tijdens de gesprekstafel of u andere beleidsdoelen voor u ziet dan wat wij voorstellen.

HOE GAAN WE COMMUNICEREN?

De bouwstenen worden na vaststelling gedeeld via de gebruikelijke gemeentelijke communicatiekanalen. Ook zal een update geplaatst worden op wijzijndrimmelen.nl en zullen de bouwstenen teruggekoppeld worden aan de stakeholders die input hebben geleverd gedurende het traject.

WAT IS DE VERVOLGPCEDURE?

Februari: Besluitvorming over bouwstenen

Februari – april: Opstellen conceptbeleidskader

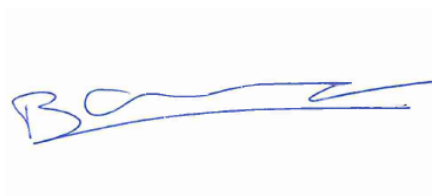
Mei: Besluitvorming door uw raad over het beleidskader met uitvoeringsplan

Na mei: Uitvoering en monitoring van het vastgestelde beleidskader en uitvoeringsplan

Burgemeester en wethouders van Drimmelen

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke at the end.

A.J.M. Martens
Gemeentesecretaris

A handwritten signature in blue ink, starting with a large 'B' and followed by several horizontal strokes.

B.H.G. Scholtze
Burgemeester

De raad van de gemeente Drimmelen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.; 21 januari 2025

gelet op de 'Bouwstenen voor het te herziene beleidskader huisvesting arbeidsmigranten Drimmelen' (zie bijlage) ;

B e s l u i t :

1. de ambities van de bouwstenen uit de bijlage vast te stellen
2. de doelstellingen van de bouwstenen uit de bijlage vast te stellen

Made, 27 februari 2025

de raad voornoemd,

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening